

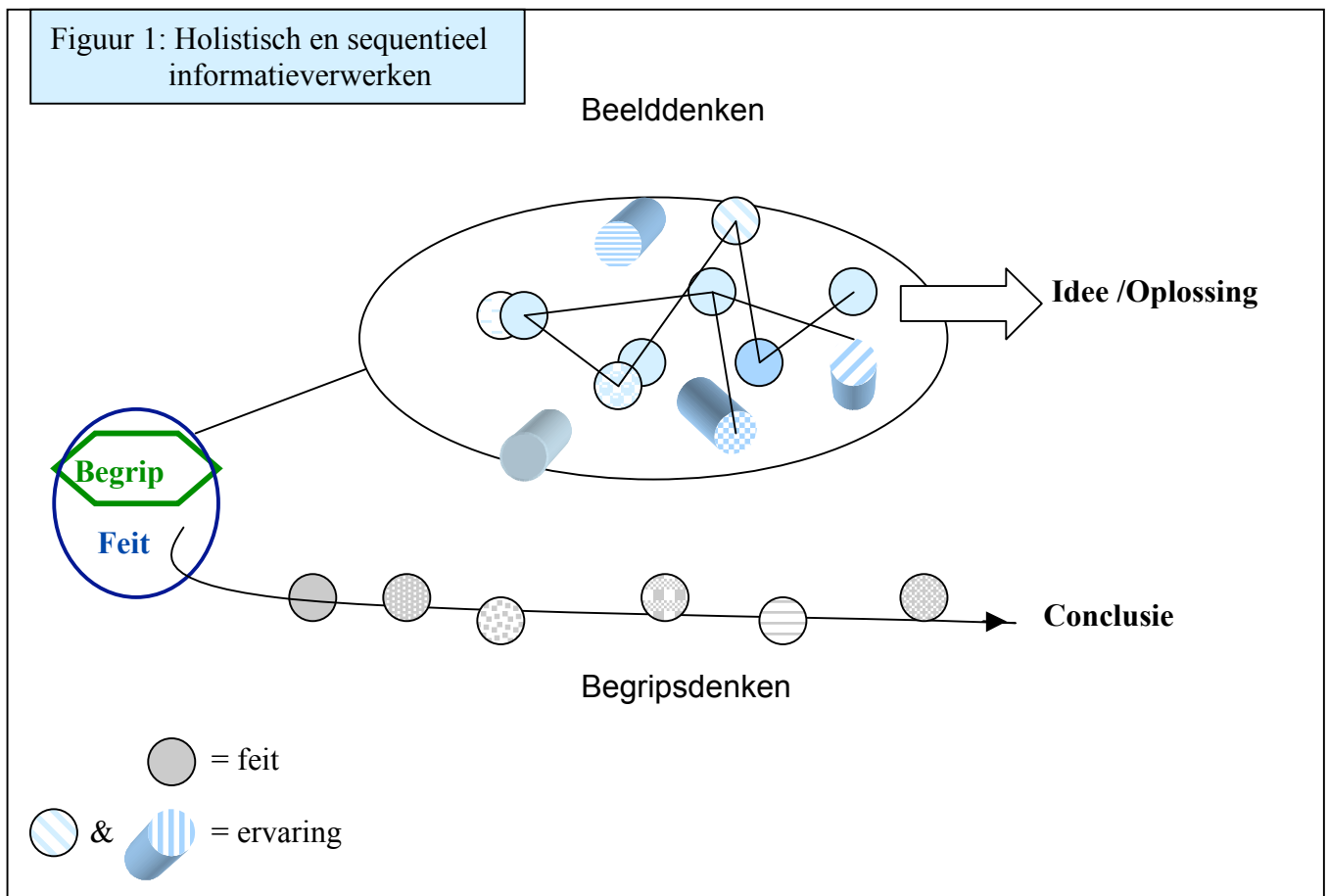
Uit: Alles stroomt..... door Mechel Ensing-Wijn.

Kern van verschil tussen beelddenken en begripsdenken.

Dit inzicht heb ik in de afgelopen jaren gevormd na bestudering van diverse boeken, veel gesprekken met beelddenkers, mijn eigen ervaringen en vooral ook dankzij het werk van Alfons Vandeursen. In zijn cursus over Systeem Dynamisch denkmodellen heb ik eindelijk een manier aangereikt gekregen waarop ik alle gedachten en ervaringen kon sorteren en structureren.

1 Holistisch en sequentiële informatieverwerking

De kern van beelddenken wordt volgens mij bepaald door de wijze waarop informatie verwerkt wordt. Denkt de beelddenker in gehelen, de begripsdenker denkt in stapjes, in onderdelen.

De rondjes in bovenstaande figuur zijn in de onderste rij feiten en in de bovenste rij ervaringen.

Bij het beelddenken worden alle ervaringen in een voor de persoon logisch verband gebracht (meerdimensionaal). Dit wordt ook wel holistische informatieverwerking genoemd.

Bij het begripsmatig verwerken van kennis (de onderste rij) worden de feiten (ontdaan van alle emotie) op een rij gezet. Deze wordt ook wel sequentiële informatieverwerking genoemd.

Deze twee totaal verschillende manieren van kennisverwerking leiden tot twee verschillende waarheidsmodellen.

De beelddenker (zie kader) bestudeert fenomenen (complex van feiten) en zoekt via analogieën naar concepten om deze fenomenen te verklaren. Hij/zij toetst de concepten op coherentie en consistentie zonder de feiten apart te beoordelen.

De begripsdenker (zie kader) vormt een theorie (idee) en toetst deze op feiten die zich voordoen. Hij voert hiervoor vaak een experiment in de praktijk uit.

Beelddenker is iemand die een sterke voorkeur heeft om de vaardigheid beelddenken te gebruiken.

Begripsdenker is iemand die de vaardigheid beelddenken (zeer) weinig gebruikt en voornamelijk de informatie met behulp van de vaardigheid begripsdenken verwerkt.

Dit inzicht vormt mede de basis voor de opzet van het rapport 'Alles stroomt...'. Als beelddenker hanteer ik bij voorkeur de holistische strategie van informatieverwerking. Deze heb ik hier gebruikt.

Dit artikel 'Kern van verschil tussen beelddenken en begripsdenken' is een typisch voorbeeld van het ontwikkelen van een concept.

2. Ruimte en tijd

Een tweede kernpunt van beelddenken is de beleving van ruimte en tijd.

Bij beelddenken wordt de informatie altijd dynamisch verwerkt.

Voor het begripsdenken is de ruimte een gegeven. Iets is er maar op één plaats en op één moment (kloktijd). De dingen worden stilstaand in de tijd bekeken, statisch.

De tijd is een variabele die voor het begripsdenken aan de orde is. Wat komt eerst en wat later? Het betreft hier de kloktijd, de meetbare tijdsduur.

In het beelddenken is de tijd altijd aanwezig. Het beelddenken zet alles in een beweging, in een tijdsverloop. Waar het plaatsvindt heeft een nadere bepaling nodig. Grenzen in het denken zijn er niet.

Dingen kunnen bedacht worden zonder plaatsbepaling.

Bekijken we dit goed dan betekent dit dat voor de begripsdenker de ruimte een vast gegeven is. Iets kan maar op één bepaalde plek plaatsvinden. En ook dat de kloktijd (het moment) een vast gegeven is.

Voor de beelddenker is dit anders. Dingen kunnen tegelijk op verschillende plaatsen plaats vinden. De ruimte is niet bepaald en moet dus altijd nog nader bepaald worden.

Tevens is er bij de beelddenker altijd het besef van tijd (niet de kloktijd). Immers alles heeft beweging en beweging houdt een vorm van tijdsbesef in. Bij het begin van een opdracht is er meteen het besef dat iets tijd gaat kosten, maar de hoeveelheid is niet duidelijk.

Een voorbeeld:

Bij het opgeven van een opdracht (bijv. een werkstuk) is er bij de beelddenker direct een besef van activiteiten die nodig zijn. Hij heeft een onderwerp nodig, er moet een interessante conclusie uitkomen, je moet het leuk vinden om te maken, er moet (extra) informatie te vinden zijn, enz. Hij overziet alle activiteiten (het gehele proces) maar kan ze niet in de (klok) tijd plaatsen. Op dat moment hoort hij dat het werkstuk over twee weken af moet zijn. Dit geeft meteen een gevoel van: "dat lukt me nooit...". Immers alles is tegelijk aanwezig.

Als 'hulp' geeft de docent het idee om maar eerst hoofdstuk één te maken. Dit helpt helemaal niet. Immers alle activiteiten die de beelddenker bedacht heeft voor het werkstuk moeten ook gedaan worden voor het eerste hoofdstuk. De tijdsdruk wordt hierdoor alleen maar groter.

3 Meebewegend en tegenbewegend

Een derde verschilpunt tussen beelddenken en begripsdenken zit in de richting van de activiteiten in relatie tot andere mensen.

Bij beelddenken is er sprake van een voorkeur voor meebewegend, met het proces van de ander mee, doorbouwend op de activiteiten van zichzelf en de ander. Hierdoor ontstaat een flow van denken of activiteiten.

Bij begripsdenken is er bij voorkeur sprake van tegenbewegend gedrag. In felle discussies komt men tot de kern. De een beweert wat, de ander komt met tegenargumenten, enz. enz. De discussie gaat de diepte in, totdat er totale stilte is.

Meebewegen of tegenbewegen zijn natuurlijke acties en het heeft in zijn aard niets te maken met bewuste onwil of onkunde. Het kan wel zo gevoeld worden door de ander.

Een primair meebewegend persoon en een primair tegenbewegend persoon kunnen tot heftige verwijten komen over en weer.

Dit is de oorzaak van de soms erg geknakte zielen onder de beelddenkers (meebewegende persoon) die veel 'geholpen' is door begripsdenkers (tegenbewegend persoon).

Daarentegen is het mogelijk dat eenmaal in de flow de beelddenker als het ware oververhit raakt. Alles gaat te vlug en alles lijkt tegelijkertijd te moeten. Deze flow kan ontaarden in chaos in het hoofd (duizend ideeën die om aandacht vragen) of hyperactiviteit (duizend ideeën die om uitvoering vragen).

4. Overeenkomsten

Om de onderscheidende kenmerken te kunnen duiden is het goed om naast de verschillen ook even stil te staan bij de overeenkomsten.

In beide groepen van mensen zijn allerlei talenten en karaktereigenschappen aanwezig. De wijze waarop die talenten of karaktereigenschappen tot uiting komen is echter verschillend. (zie figuur 2). Dit is er mede de oorzaak van dat er tot nu toe veel criteria genoemd worden waaraan beelddenkers te herkennen zijn. Kenmerken van beelddenken worden omschreven vanuit het zichtbare gedrag van een beelddenker. Dit gedrag wordt sterk bepaald door talent en karakter. Naar mijn mening zijn veel kenmerken daarom secundaire criteria. Het betreft wel kenmerken die voor een leek beter te herkennen zijn.

Een voorbeeld:

Een beelddenker met linguïstisch talent (zie Gardner) zal een goede dichter worden of verhalenverteller, maar waarschijnlijk minder een literatuurschrijver (met veel woordenschat en begripsmatig juist taalgebruik).

Een beelddenkende musicus zal eerder een drummer (met ritme) of DJ worden dan een bevlogen violist. De laatste heeft een auditief heel goed vermogen om de diverse melodieën en toonhoogtes te combineren en kan goed noten lezen.

5. Meer onderzoek

Bij het beschrijven van dit inzicht rijzen bij mij veel vragen die het waard zijn om nader onderzocht te worden. Enkele suggesties noem ik hier:

1. Wat is de invloed van het al of niet hebben van ruimtelijk talent (Gardner) op de ontwikkeling van beelddenken? Is de Visual-spatial learner een beelddenker met sterk ontwikkeld ruimtelijk talent?
2. Wat zijn de kenmerken van een beelddenker zonder ruimtelijk talent? En andersom: Wat zijn de kenmerken van een begripsdenker met ruimtelijk talent?
3. Of zijn alle beelddenkers ruimtelijk getalenteerd en speelt het tweede talent een rol in de differentiatie?

6. Literatuur

Ensing-Wijn, Mechel (2006), *Alles stroomt...Een nadere beschouwing van het fenomeen beelddenken naar aanleiding van een reis naar Canada en USA*. Uitgever: Maria J. Krabbe Stichting beelddenken.

Ensing-Wijn, Mechel (2007), *Beelddenkpraat 'I am trusting the data of all my senses'*, Columnbundel 1. Uitgever: Beelddenkwerk, Wassenaar.

Ensing-Wijn, Mechel (2004): *De volwassen beelddenker*; in 'Beelddenken en begripsdenken: een paradox?', Uitgeverij Agiel ISBN90-77834-04-4.

Ensing-Wijn, Mechel (2005) *The adult visual thinker*; in 'Hoogbegaafd-en-Werk 2006'; Uitgever: Free Musketeers ISBN 90-8539-466-X.

Gardner, Howard (2002) *Soorten intelligenties, meervoudige intelligenties voor de 21 ste eeuw*; Uitgever Nieuwezijds ISBN 90 5712 1336.

Kreger Silverman, Linda (2002) *Upside-Down Brilliance: The Visual-Spatial Learner*; Denver: DeLeon Publishing ISBN:1-932186-00-X.

Uitgeest, Wil (2005): *Tussen verwondering en verbijstering, Kunst, wetenschap en innerlijke vrijheid*. Zeist: Indigo ISBN: 90-6038-263-9.

Websites

www.beelddenkwerk.nl

Vandeursen, Alfons: Cursus Concept in Diagram, Systeem Dynamisch denken

www.demaatschap.nl

beelddenken.startpagina.nl

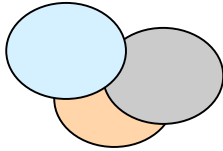
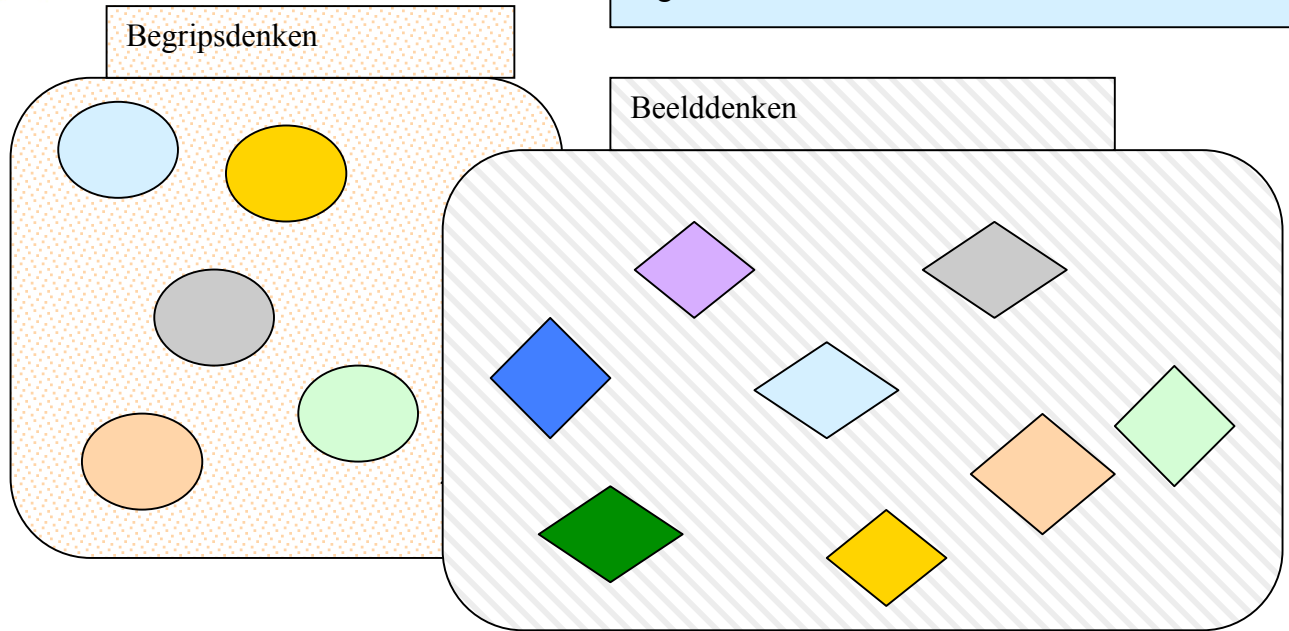
Kreger Silverman, Linda: Why All Students Need Visual-Spatial Methods

www.visualspatial.org

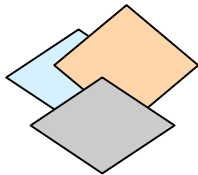
www.gifteddevelopment.com

Figuur 2: Beelddenken en 8 talenten van Gardner

: 8 talenten (volgens Gardner) voor primair begripsdenken

: 8 talenten (volgens Gardner) voor primair beelddenken

Talenten volgens Gardner zijn:

1. **Verbaal-linguïstische intelligentie** *dichters, schrijvers, taalkundigen*
2. **Logisch-mathematische intelligentie** *wiskundigen, wetenschappers, filosofen*
3. **Muzikale intelligentie** *componisten, dirigenten, musici*
4. **Ruimtelijke intelligentie** *architecten, kunstenaars, cartografen*
5. **Kinesthetische intelligentie, tactiel-motorisch** *atleten, dansers, acteurs*
6. **Inter-persoonlijke intelligentie, mensenkennis** *psychotherapeuten, onderwijzers, politici, religieuze leiders*
7. **Intra-persoonlijke intelligentie, zelfkennis** *psychiaters, coaches, zelfstandig ondernemers*
8. **Naturalistische intelligentie** *biologen, natuurvorsers, kunstenaars*
9. **In Onderzoek Existentiële intelligentie** *filosofische denkers, spirituele leiders*